

ΠΡΕΣΒΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΣΤΗΝ ΑΓΚΥΡΑ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ & ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ
Turan Emeksiz sokak 3/10 - 06700 G.O.P. Ankara
Τηλ. ++90/312/4278307-8 Fax ++90/312/4278374
ecocom-ankara@mfa.gr

Άγκυρα, 21.10.2009
Α.Π. Φ. 2215/588

Πληροφορίες: Ευγενία Κέππα
Γραμματέας Α' ΟΕΥ

Προς : -ΕΒΕ Δωδεκανήσου
-ΕΒΕ Λέσβου
-ΕΒΕ Σάμου
-ΕΒΕ Χίου
-ΕΔΟΑΟ
-ΚΕΟΣΟΕ
-Ένωση Οινοπαραγωγών Αμπελώνα Αττικής
-Ένωση Οινοπαραγωγών Αμπελώνα Βορ. Ελλάδος
-Ένωση Οινοπαραγωγών Αμπελώνα Κεντρ. Ελλάδος
-Ένωση Οινοπαραγωγών Αμπελώνα Πελοποννήσου

ΘΕΜΑ : Αποστολή κλαδικής μελέτης

Αποστέλλουμε, συνημμένως, για ενημέρωσή σας και ενημέρωση των μελών σας μελέτη του Γραφείου μας σχετικά με τον τομέα αμπελουργίας στην Τουρκία, την οινοποιητική βιομηχανία, τις εξαγωγές - εισαγωγές, το καθεστώς εισαγωγής, καθώς και τις εμπορικές συναλλαγές οίνων και αλκοολούχων ποτών Ελλάδος-Τουρκίας.

Η Προϊσταμένη

Ραλλού Παπάζογλου
Γεν. Σύμβουλος Β' Ο.Ε.Υ.

ΕΚ/εκ (diav.meleti krasia)

Ο ΤΟΜΕΑΣ ΑΜΠΕΛΟΥΡΓΙΑΣ ΣΤΗΝ ΤΟΥΡΚΙΑ
ΟΙΝΟΠΟΙΗΤΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ ΕΞΑΓΩΓΕΣ ΟΙΝΩΝ ΚΑΙ ΑΛΚΟΟΛΟΥΧΩΝ
ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΕΙΣΑΓΩΓΩΝ
ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ ΕΛΛΑΔΑΣ - ΤΟΥΡΚΙΑΣ

Παραγωγή

Η Τουρκία είναι η 6^η μεγαλύτερη παραγωγός σταφυλιών στον κόσμο. Λόγω δε της κλιματολογικής και εδαφικής ποικιλομορφίας της, η παραγωγή χαρακτηρίζεται από μεγάλη ποικιλία.

Για το 2008 η παραγωγή σταφυλιών έφτασε τους 3,92 εκατ. τόνους, εκ των οποίων το 1/3 καταναλώνεται ως επιτραπέζια σταφύλια και το 1/3 αποξηραίνεται. Ένα μικρό μέρος μόνο της παραγωγής (περίπου 3%) χρησιμοποιείται για την παραγωγή κρασιού.

Στην Τουρκία καλλιεργούνται 34 περίπου διαφορετικές ποικιλίες σταφυλιών για παραγωγή οίνου, εκ των οποίων 22 θεωρούνται εγχώριες (όπως Kalecik Karasi, Okuzgozu, Narince, Bogazkere, Sultaniye, Emir, Calkarasi). Οι ποικιλίες δε (εγχώριες και μη) που χρησιμοποιούνται περισσότερο είναι: για ερυθρό Bogazkere, Cabernet Sauvignon, Kalecik Karasi, Okuzgozu, Cal Karasi, Syrah, Merlot και για λευκό Sultaniye, Semillion, Emir, Narince.

Κατά την περίοδο της Οθωμανικής αυτοκρατορίας η παραγωγή οίνου ήταν πολύ περιορισμένη και πραγματοποιούνταν σχεδόν αποκλειστικά από μικρές μονάδες Ελλήνων και Αρμενίων. Η παραγωγή σε μεγαλύτερες μονάδες παραγωγής στην Τουρκία ξεκινάει κατά τα τέλη της δεκαετίας 1920 μετά την ίδρυση του τουρκικού κράτους. Όμως, ενώ η παραγωγή απελευθερώθηκε, με την εκδίωξη του χριστιανικού στοιχείου χάθηκε η τεχνογνωσία.

Οι μεγαλύτερες μονάδες παραγωγής σήμερα βρίσκονται στις περιοχές Μαρμαρά-Ανατολ. Θράκης, στα δυτικά παράλια και στην κεντρική Ανατόλια.

Η παραγωγή οίνου παρουσίασε μια σταθερή ανοδική τάση, τουλάχιστον μέχρι το 2005. Τα τελευταία χρόνια, όπως θα δούμε και παρακάτω, ο κλάδος αντιμετωπίζει αρκετά προβλήματα.

Έτος	Παραγωγή (χιλιάδες λίτρα)
2000	46.500
2001	47.400
2002	48.100
2003	51.300
2004	57.100
2005 (εκτίμηση)	70.000

Πηγή: Τουρκικό Ινστιτούτο Στατιστικής

Εξαγωγές

Οι εξαγωγές οίνων τα τελευταία χρόνια παρουσιάζουν αυξομειώσεις:

Έτος	Ποσότητα (χιλ. λίτρα)	Αξία (χιλ.δολάρια)
2004	4.063	7.861
2005	4.374	8.414
2006	6.258	8.535
2007	9.468	9.204
2008	3.530	7.964

Πηγή: Τουρκικό Ινστιτούτο Στατιστικής

Οι κυριότεροι προορισμοί εξαγωγής οίνων το 2008 ήταν κυρίως το Βέλγιο (2.136 χιλ.δολάρια) και η Γερμανία (1,178 χιλ.δολάρια). Ακολουθούν οι ΗΠΑ, η Μ.Βρετανία, η Ιαπωνία κ.ά.

Οι εξαγωγές οίνων βρίσκονται στην τρίτη θέση στις εξαγωγές αλκοολούχων μετά τις εξαγωγές ρακίου και μύρας που παρουσιάζουν αυξητική τάση:

	2006		2007		2008	
	Ποσότητα (χιλ. λίτρα)	Αξία (χιλ.δολ)	Ποσότητα (χιλ. λίτρα)	Αξία (χιλ.δολ)	Ποσότητα (χιλ. λίτρα)	Αξία (χιλ.δολ)
Μύρα	75.895	41.454	81.008	44.359	102.904	59.944
Ρακί	4.178	17.574	4.836	21.003	5.260	25.148

Πηγή: Τουρκικό Ινστιτούτο Στατιστικής

Οι εξαγωγές μύρας κατευθύνονται κυρίως προς το Ιράκ, τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα, το Αζερμπαϊτζάν, το Μπαχρέν, το Λίβανο, τον Καναδά και την Μ. Βρετανία, ενώ ρακί εξάγεται κυρίως προς χώρες της ΕΕ όπου διαμένουν Τούρκοι.

Παρά το γεγονός ότι τα τελευταία χρόνια η παραγωγή οίνων έχει σημειώσει σημαντική πρόοδο τόσο όσον αφορά την ποιότητα του ίδιου του προϊόντος, αλλά επίσης όσον αφορά και την αισθητική παρουσίασή του (φιάλη, ετικέτα), το γεγονός ότι η Τουρκία είναι κατά βάση ισλαμική χώρα αποτελεί γενικά ανασταλτικό παράγοντα στην αποδοχή των τουρκικών αλκοολούχων στις ξένες αγορές.

Εισαγωγές

Οι τουρκικές εισαγωγές αλκοολούχων για το διάστημα 2006-08 παρουσίασαν σε γενικές γραμμές αυξητική τάση:

	2006		2007		2008	
	Ποσότητα (χιλ. λίτρα)	Αξία (χιλ.δολ)	Ποσότητα (χιλ. λίτρα)	Αξία (χιλ.δολ)	Ποσότητα (χιλ. λίτρα)	Αξία (χιλ.δολ)
Whisky	1.614	5.764	1.755	6.609	2.226	8.774
Οίνος	1.511	3.238	1.207	3.132	1.438	4.561
Vodka	1.711	2.952	1.614	3.298	2.131	4.493
Liqueurs	527	1.839	527	1.664	691	2.199
Μπύρα	2.019	1.406	1.159	1.222	1.291	1.360
Gin	270	574	190	458	266	565
Cognac	11	106	16	142	20	212

Πηγή: Τουρκικό Ινστιτούτο Στατιστικής

Οι οίνοι, όπως παρατηρείται, είναι δεύτεροι σε αξία εισαγωγών μετά το Whisky. Συνολικά οι εισαγωγές οίνων από το 1999 ακολουθούν έντονη αυξητική τάση.

Η απελευθέρωση των εισαγωγών το 2003 πέρα από το ότι συνέβαλε στην αύξηση των εισαγωγών, ώθησε και τον ανταγωνισμό έτσι ώστε να βελτιωθεί και η ποιότητα του προϊόντος.

Διμερές εμπόριο αλκοολούχων Ελλάδας - Τουρκίας

Σύμφωνα με στοιχεία της ΕΣΥΕ, από το 2005 έως και το 2008 οι ελληνικές εξαγωγές αλκοολούχων ποτών προς την Τουρκία ήταν κατά προϊόν (ταξινόμηση κατά δασμολογικό κωδικό:

- 22.04.10 *Κρασιά αφρώδη από νωπά σταφύλια*
2007 : 294€
- 22.04.21 *Κρασιά από νωπά σταφύλια στα οποία περιλαμβάνονται και εμπλουτισμένα με αλκοόλη σε δοχεία περιεκτικότητας μικρότερης ή ίσης με 2 λίτρα*
2005: 4.887€, 2006: 34.083€, 2007: 63.049€
- 22.04.29 *Κρασιά από νωπά σταφύλια στα οποία περιλαμβάνονται και εμπλουτισμένα με αλκοόλη σε δοχεία περιεκτικότητας μικρότερης ή ίσης με 2 λίτρα*
2006: 400€
- 22.08.20.29 *Αποστάγματα από κρασί, σταμφυλοπνεύματα (τσίπουρα) σε δοχεία περιεκτικότητας μικρότερης ή ίσης με 2 λίτρα*
2005: 56.945€, 2006: 57.688€, 2007: 79.548€, 2008: 90.506€
- 22.08.20.89 *Αποστάγματα από κρασί, σταμφυλοπνεύματα (τσίπουρα) σε δοχεία περιεκτικότητας μεγαλύτερης από 2 λίτρα*
2006: 153.227€, 2007: 161.796€

- 22.08.70.10 *Ηδύποτα (λικέρ) σε δοχεία περιεκτικότητας μικρότερης ή ίσης με 2 λίτρα*
2005: 12.689€, 2006: 33.124€, 2007: 43.841€, 2008: 5.484€
- 22.08.90.41 *Ούζο σε δοχεία περιεκτικότητας μικρότερης ή ίσης με 2 λίτρα*
2005: 287.455€, 2006: 690.798€, 2007: 571.962€, 2008: 775.208€

Για το ίδιο διάστημα 2005-2008 οι αντίστοιχες εισαγωγές από Τουρκία ήταν:

- 22.04.10 *Κρασιά αφρώδη από νωπά σταφύλια*
2005 : 93.521€
- 22.08.70.10 *Ηδύποτα (λικέρ) σε δοχεία περιεκτικότητας μικρότερης ή ίσης με 2 λίτρα*
2005: 349.61€

Όπως βλέπουμε οι ελληνικές εξαγωγές οίνων προς την Τουρκία είναι ελάχιστες και σποραδικές. Μικρή, αλλά σταθερή πορεία έχουν τα λικέρ και το τσίπουρο. Το μόνο αλκοολούχο που παρουσιάζει αξιόλογη εξαγωγική δυναμική είναι το ούζο.

Φορολόγηση

Τα κρασιά επιβαρύνονται με:

- **ΦΠΑ (KDV) 18%**
- **Φόρο ειδικής κατανάλωσης (OTV) 63%** επί της αρχικής αξίας σύν το ΦΠΑ
Ο ελάχιστος φόρος ειδικής κατανάλωσης είναι 1,75τ.λ./λίτρο (1€=2,15τ.λ.)

Για παράδειγμα, εάν η αρχική τιμή ενός κρασιού είναι 10τ.λ. το λίτρο τότε ο ΦΠΑ είναι (10*18%) 1,8 τ.λ., δηλαδή η τιμή διαμορφώνεται σε 11,8 τ.λ. και ο φόρος ειδικής κατανάλωσης είναι (11,8*63%) 7,43 τ.λ.

Επομένως η τιμή με τους φόρους διαμορφώνεται σε (10+1,8+7.43) 19,23 τ.λ.

Για ένα φθηνότερο κρασί του οποίου η αρχική τιμή είναι 2 τ.λ. το λίτρο θα έχουμε:
ΦΠΑ (2*18%) 0,36 τ.λ., δηλαδή η τιμή διαμορφώνεται σε 2,36 τ.λ. και ο φόρος ειδικής κατανάλωσης θα έπρεπε να είναι (2,36*63%) 1,48 τ.λ.

Επειδή όμως η τιμή αυτή είναι μικρότερη του ελάχιστου ορίου του 1,75 τ.λ/λίτρο θα ισχύσει η τελευταία.

Επομένως η τιμή με τους φόρους διαμορφώνεται σε (2+0,36+1,75) 4,11 τ.λ.

Παρατηρείται ότι, η επιβολή ειδικού φόρου κατανάλωσης πλήττει κυρίως τα ακριβότερα και υψηλότερης ποιότητας κρασιά και παραμένει υψηλός παρά τις σχετικές μειώσεις τον Απρίλιο τ.έ.

Για το ούζο ο ειδικός φόρος κατανάλωσης είναι 60τ.λ/λίτρο (δεν υπολογίζεται ποσοστιαία), για τα λικέρ 55τ.λ/λίτρο και για το τσίπουρο 50τ.λ/λίτρο.

- Δασμούς κατά την εισαγωγή για τα προερχόμενα από χώρες της ΕΕ κρασιά, οι οποίοι είναι 50% επί της τιμής CIF. Για το ούζο, τα λικέρ και το τσίπουρο δεν επιβάλλονται δασμοί.

Απαιτήσεις για την εισαγωγή

Για την εισαγωγή απαιτείται ειδική άδεια από το Υπουργείο Γεωργίας για την οποία χρειάζεται

- προτιμολόγιο

- πιστοποιητικό από πιστοποιημένο φορέα της χώρας παραγωγής ότι το προϊόν είναι κατάλληλο για κατανάλωση

- ανάλυση των συστατικών του προϊόντος από πιστοποιημένο εργαστήριο της χώρας παραγωγής

Επίσης, για να εγκριθεί η εισαγωγή του προϊόντος οι προδιαγραφές ετικέτας απαιτούν να αναγράφεται το όνομα της οινοποιίας, το έτος παραγωγής, το χρώμα, η ποικιλία και η περιεκτικότητα αλκοόλ του κρασιού, ο όγκος της φιάλης, τα συστατικά, ο αριθμός παρτίδας και τα στοιχεία του εισαγωγέα, ο αριθμός και η ημερομηνία άδειας εισαγωγής. Η σήμανση πρέπει να είναι στα τουρκικά, γεγονός που αυξάνει το κόστος για τον παραγωγό που επιθυμεί να εξάγει στην Τουρκία.

Η εισαγωγή χύδην κρασιού απαγορεύεται.

Επίσης κατά την εισαγωγής απαιτείται πιστοποιητικό προέλευσης EUR1.

Μέχρι πρόσφατα απαιτείτο επίσης και πιστοποιητικό εισαγωγής και από τη Ρυθμιστική Αρχή Καπνού, Προϊόντων Καπνού και Αλκοολούχων Ποτών (TAPDK), όμως πλέον δεν απαιτείται κάτι τέτοιο.

Κάθε φιάλη όμως η οποία πωλείται στην Τουρκία πρέπει να φέρει ειδική ταινία της TAPDK η οποία δηλώνει ότι έχουν πληρωθεί οι φόροι που οφείλονται και ότι το προϊόν μπορεί να κυκλοφορεί ελεύθερα στην αγορά.

Προβλήματα του κλάδου

Το κυριότερο πρόβλημα του κλάδου είναι ο υψηλός ειδικός φόρος κατανάλωσης που έχει επιβληθεί από το 2005 και έκτοτε μεν έχει μεταβληθεί, παραμένει όμως πάντα υψηλός, ανεβάζοντας πολύ την τιμή του προϊόντος όπως αυτό φτάνει στον καταναλωτή, γεγονός που οδηγεί σε περιορισμό της κατανάλωσης.

Άλλο πρόβλημα είναι ότι για να μπορεί μια επιχείρηση να πουλά αλκοόλ στο κοινό πρέπει να έχει σχετική άδεια από τις τοπικές αρχές, οι οποίες όμως συχνά και ιδίως όταν πρόσκεινται στο φιλοϊσλαμικό κυβερνών κόμμα, αρνούνται να παραχωρήσουν τέτοια άδεια.

Επίσης πρόσφατα ψηφίστηκε νόμος ο οποίος θέτει πολλούς περιορισμούς στην διαφήμιση αλκοολούχων ποτών (δεν πρέπει αυτά να παρουσιάζονται ότι συνοδεύουν άλλα τρόφιμα, πρέπει να εμφανίζονται σε ορισμένες ζώνες τηλεοπτικών εκπομπών κ.ά).

Οι παραγωγοί αλκοολούχων ποτών πιστεύουν πως τα παραπάνω μέτρα συγκλίνουν στο ότι η παρούσα φιλοϊσλαμική κυβέρνηση κινείται σε μία πορεία περιορισμού της δημόσιας κατανάλωσης αλκοόλ. Είναι γεγονός πάντως, πως ο αριθμός των επιχειρήσεων που πωλούν αλκοόλ έχει μειωθεί κατά 13% περίπου τα τελευταία τρία χρόνια.

Πρόβλημα επίσης αποτελεί η παράνομη πώληση αλκοόλ, για το οποίο δεν έχουν γίνει οι κατάλληλοι έλεγχοι και δεν έχουν πληρωθεί οι απαιτούμενοι φόροι, γεγονός που βλάπτει τον ανταγωνισμό. Το φαινόμενο αυτό παρατηρείται κυρίως στις τουριστικές περιοχές και ιδιαίτερα στις ξενοδοχειακές μονάδες τύπου all inclusive. Η παράνομη πώληση αλκοολούχων ευνοείται από την υψηλή φορολόγηση. Από το 2007 πάντως, λόγω της υποχρεωτικής τοποθέτησης ταινίας από το TAPDK η παράνομη πώληση έχει σχετικά περιοριστεί.

Κατανάλωση

Παραδοσιακά οι Τούρκοι προτιμούν την κατανάλωση ρακί, το οποίο θεωρούν εθνικό τους ποτό, μπύρας και λιγότερο κρασιού. Συγκεκριμένα, η ετήσια κατά κεφαλήν κατανάλωση κρασιού στην Τουρκία είναι 0,6 λίτρα, η οποία θεωρείται εξαιρετικά χαμηλή. Το προφίλ του μέσου καταναλωτή κρασιού είναι: σχετικά όχι μεγάλης ηλικίας, μορφωμένος, κάτοικος πόλεως.

Οι τιμές κρασιών στα σουπερ μάρκετ ξεκινάνε από 10 περίπου τ.λ. η φιάλη, ενώ για τα ποιοτικά κρασιά μπορεί να φτάνουν έως και 45 περίπου τ.λ.. Σε άλλα σημεία πώλησης οι τιμές είναι υψηλότερες.

Από τα κρασιά προτιμούνται κυρίως τα κόκκινα, λιγότερο τα λευκά και ακόμα λιγότερο τα ροζέ.

Παρά το ότι τις δύο τελευταίες δεκαετίες η κατανάλωση κρασιού αυξάνεται, με την πρόσφατη οικονομική κρίση, την επιβολή υψηλής φορολογίας και τα διάφορα εμπόδια στην πώληση και προβολή των αλκοολούχων ποτών έχουμε σχετικό περιορισμό της κατανάλωσης.

Τελευταία, οι καταναλωτές, ιδίως νεώτερων ηλικιών στρέφονται περισσότερο προς την μπύρα, η οποία είναι σχετικά φθηνότερη και μπορεί να καταναλωθεί σε λιγότερο χρόνο, χωρίς μάλιστα να συνοδεύει φαγητό ή 'μεζέ'. Σχετική αύξηση παρουσιάζουν επίσης τα ποτά RTD (ready to drink).

Κατανάλωση αλκοολούχων έχουμε κυρίως στις τουριστικές περιοχές των δυτικών και νότιων παραλιών της Τουρκίας, καθώς και στις μεγάλες πόλεις.

Οι κυριότερες εταιρείες στην αγορά κρασιού σήμερα είναι η KAVAKLIDERE η οποία ελέγχει περίπου το 40% της αγοράς και η DOLUCA η οποία ελέγχει περίπου το 30%. Η KAVAKLIDERE ιδρύθηκε πριν από 80 χρόνια και είναι η πρώτη οινοποιητική επιχείρηση στην Τουρκία. Διαθέτει δικούς της αμπελώνες, δίκτυο διανομής και επίσης πραγματοποιεί εξαγωγές και εισαγωγές (από Χιλή, Γαλλία και Ισπανία). Άλλες μικρότερες εταιρείες είναι οι: DIREN, TURASAN, PAMUKALLE.

Στην μπύρα κυριαρχεί η EFES, ενώ στο ρακί η TEKIRDAG και η YENI RAKI.

Συμπεράσματα

Η έλλειψη παράδοσης στην οινοποιία, η χαμηλή εγχώρια ζήτηση, η υψηλή τιμή του προϊόντος και τα εμπόδια στην πώληση και προβολή τα τελευταία χρόνια κρατούν τον κλάδο της οινοποιίας σε χαμηλά επίπεδα. Παρόλα αυτά υπάρχουν αντικειμενικές δυνατότητες ανάπτυξης του κλάδου (πολλές ποικιλίες, μεγάλη παραγωγή σταφυλιών) και επίσης η κατανάλωση παρά τις όποιες διακυμάνσεις παρουσιάζει αυξητική τάση. Στην πορεία ένταξης προς την ΕΕ η Τουρκία προφανώς θα μειώσει την υψηλή φορολόγηση, γεγονός που αναμένεται να ενισχύσει την αγορά.

Χρήσιμες διευθύνσεις

- Ministry of Agriculture & Rural Affairs
General Directorate of Protection & Control
Food Control Division
Department of Seed and Food Registration Services
Contact person: Ms Nargiz Özbağ (english)
Tel.: 0090 312 4174176 extension number 6204
E-mail: nargizo@kkgm.gov.tr
Website: www.kkgm.gov.tr

 - TAPDK – Regulatory Committee for Tobacco, Tobacco Products & Alcoholic Beverages Market
Alcoholic Beverages Expert
Contact person: Ms Gülsevil Varol (english)
Tel.: 0090 312 2180369
Website: www.tapdk.gov.tr

 - Directorate General of Customs
Undersecretariat of Customs
Customs Experts
Contact persons: - Mr Hakan Özkan (english)
Tel.: 0090 312 3068997 / 3068889
ithalat@gumruk.gov.tr
- Mr Barış Nalçagı (english)
Tel.: 0090 312 3067948
Website: www.gumruk.gov.tr
- Σύνταξη: Ευγενία Κέππα
Γραμματέας ΟΕΥ Α΄